

Yhteistyön lähtökohdat 2004

★ Alkoholiohjelma 2004-2007.

★ Viime aikaiset muutokset alkoholipolitiikassa;

- Alkoholijuomien veroton matkustajamyynä EU-maista vapautui 1.1.2004
- Alkoholiveroa laskettiin merkittävästi 1.3.2004
- Viro liittyi 1.5.2004 EU:n jäseneksi ja tuolloin suomalaiset matkustajat voivat tuoda omaan tarpeeseensa alkoholia suuria määriä.

Alkoholiohjelman keskeiset tavoitteet

- Alkoholin aiheuttamia haittoja lasten ja nuorten hyvinvoinnille vähennetään merkittävästi.
- Alkoholijuomien riskikäyttöä ja siitä aiheutuvia haittoja vähennetään merkittävästi.
- Alkoholijuomien kokonaiskulutus käännetään laskuun.

Alkoholitoimintaa ohjaa neljä keskeistä periaatetta

★ Vaikuttavuus; toiminta rakentuu toimivaksi todettujen keinojen varaan ja toiminnan laatua arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti.

★ Paikallisuus; Paikallinen toiminta ratkaisee sen, miten valtakunnan tasolla laaditut säädökset, ohjeet ja ohjelmat toteutuvat käytännössä ja miten ne vaikuttavat ihmisten arkielämään.

★ Kumppanuus, tavoitteisiin pyritään eri toimijoiden ja toiminta-alueiden yhteistyöllä.

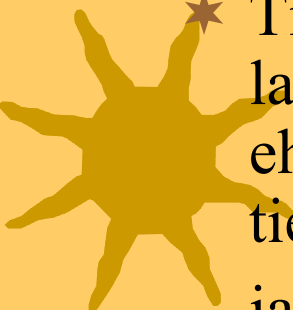
★ Hyväksyttävyys. Alkoholipolitiikan tavoitteiden ja keinojen tulee olla yleisesti hyväksyttäviä.

Lasten vanhempien alkoholinkäytön haittoja tulee ehkäistä mm. seuraavin toimin:

★ Vanhempien kasvatustehtävää tukevien toimintamallien kehittäminen kaikkien lasten ja nuorten kanssa työskentelevien parissa.

★ Tiedotuksen tehostaminen alkoholin aiheuttamista haitoista lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnille, haittojen ehkäisyn keinoista sekä avun saannin mahdollisuuksista tiedottaminen vanhemmille, nuorille, sekä lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskenteleville.

★ Perheväkivaltaa ehkäisevien toimien vahvistaminen.

★ Lastensuojeluin toimintaedellytysten ja resurssien varmistaminen alkoholiperheiden auttamiseen.

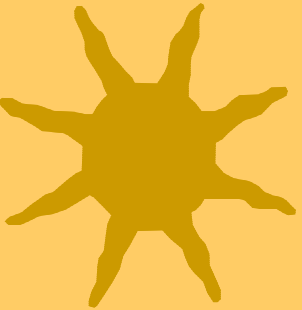
Nuorten alkoholinkäytöstä aiheutuvia haittoja tulee ehkäistä mm. seuraavin konstein:

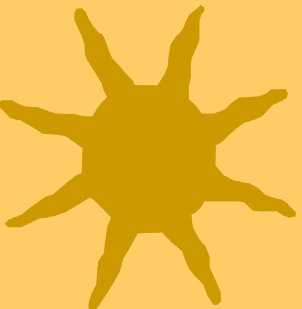
- Vanhempien, vertaisryhmien, koulun, järjestöjen ja elinkeinon yhteistyön kehittäminen.
- Sellaisten paikallisten toimintamallien kehittäminen, joissa valvonta ja alkoholin saatavuuden rajoitukset yhdistyvät nuoria tukeviin ja aktivoiviin toimintoihin.
- Kuntien, urheiluseurojen ja muiden järjestöjen päihdestrategioiden sekä alkoholinkäytölle vaihtoehtoisten toiminnan edellytysten kehittäminen.

Nuorten alkoholinkäytöstä aiheutuvia haittoja tulee ehkäistä mm. seuraavin konstein: jatkuu

- ★ Vaikuttaminen vanhempien, sisarusten ja kavereiden harjoittamaan alkoholijuomien välitykseen.
- ★ Alkoholin myynti- ja hallussapitoikärajojen valvominen.
- ★ Nuorten alkoholimainonnalle altistumisen rajoittaminen itsesäätelyn ja lainsäädännön keinoin.
- ★ Mediakriittisyyttä, sosiaalisia taitoja ja alkoholinkäyttöön liittyviä uskomuksia koskevan päihdekasvatuksen varmistaminen.

Yksittäisistä alkoholin käyttökerroista aiheutuvia haittoja tulee ehkäistä mm. seuraavilla toimilla:

★ Alkoholin tarjoamisen vastuullisuuteen liittyvien sääntöjen kehittäminen vapaa-ajan ja työelämän tilaisuuksiin.

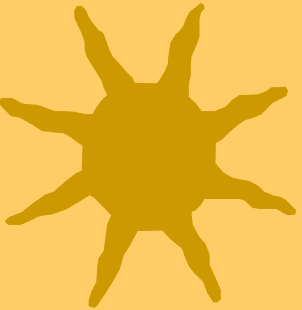
★ Päihtyneille myyntiä ja anniskelua koskevien säännösten omavalvonnan ja viranomaisvalvonnan tehostaminen.

★ Häiritsevää käyttäytymistä ja väkivaltaa ehkäisevien toimien tehostaminen yleisillä paikoilla sekä viranomaisten ja elinkeinon yhteistyön kehittäminen julkisissa tilaisuuksissa.

Yksittäisistä alkoholin käyttökerroista aiheutuvia haittoja tulee ehkäistä mm. seuraavilla toimilla:jatkuu

★ Vapaa-ajan turvallisuuteen liittyvän riskitiedotuksen tehostaminen.

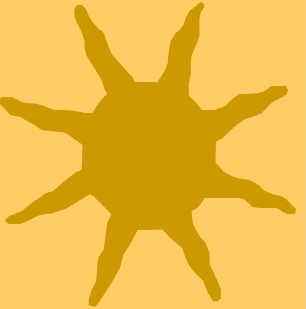
★ Työturvallisuuteen liittyvien säännösten valvonnan riskitiedotuksen tehostaminen.

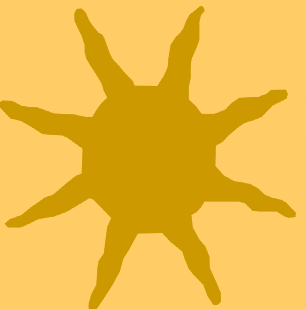
★ Rattijuopumusten ehkäiseminen liikenneturvallisuustyöllä, valvonnalla ja hoitoonohjauksella.

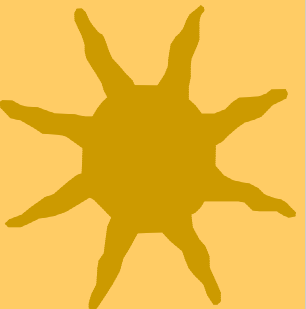
Alkoholin pitkäaikaisesta runsaasta käytöstä aiheutuvia haittoja tulee ehkäistä mm. seuraavilla toimilla:

★ Riskikäyttöä ja omaehtoista alkoholinkäytön rajoittamisen keinoja koskevan tiedottamisen tehostaminen.

★ Riskiryhmiin kohdennetun neuvonnan ja varhaisen puuttumisen toimintamallien kehittäminen perusterveydenhuollossa.

★ Päihdeongelmien hoito- ja muiden palveluiden kattavuuden ja saatavuuden turvaaminen.

Kokonaiskulutus tulee kääntää laskuun mm. seuraavilla toimenpiteillä:

★ Alkoholin arkistumiseen puuttuminen viestinnällä ja vaihtoehtoisia elämäntapoja edistäviä kansalaisjärjestöjä tukemalla.

★ Aktiivisen alkoholiveropolitiikan toimintamahdollisuuksien varmistaminen sekä kansallisesti että EU-tasolla.

★ Ihmisten hyvinvointia ja elinympäristön häiriöttömyyttä edistävän alkoholilupahallinnon toimintatapojen kehittäminen.

Kunnat kumppaneiksi

★ Kesällä 2004 on kaikkiin kuntiin lähetetty STM,stä kirje, jossa kuntia kutsuttiin liittymään alkoholiohjelmaan kumppaneiksi.

★ Kirjeen saivat kunnanjohtajat, kunnanhallitusten puheenjohtajat, sosiaalitoimen tai peruspalvelutoimen johtajat sekä ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt.

Kuntien kumppanuussopimusten valmistelu

- ★ Päätös alkoholiohjelman liittymisestä lautakunta- tai valtuustotasolla. >> Tehokas ehkäisevä päihdetyö edellyttää hallintokuntien yhteistyötä ja korkean tason sitoutumista.
- ★ Sopimukseen kirjataan päätöspäivämäärä ja liitteeksi tulee ote pöytäkirjasta.

Kuntien kumppanuussopimusten valmistelu

★ Lautakunnan tai valtuuston kokouksessa päätetään, kuka allekirjoittaa kumppanuussopimuksen kunnan edustajana.

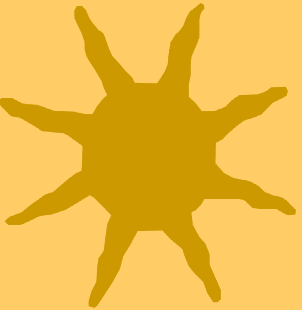
★ Sopimus voidaan tehdä alkoholiohjelman logolla varustetulle juhlapaperille. (joko postitse lähetettynä tai sähköisesti toimitettuna)

★ Sopimukseen kirjataan keskeiset painopistealueet, joihin ko. kunnassa paneudutaan.

Kuntien kumppanuussopimusten valmistelu

★ Kunnat määrittelevät itse alkoholiohjelman liittyvät painopiste alueensa.

★ Lääninhallitukselta saa tietoa alkoholiohjelman mukaisista suosituksista.

Kuntien kumppanuussopimusten valmistelu

★ Toinen allekirjoittajapuoli on STM, ministeri Hyssälä.

★ Kunnan allekirjoittama kappale lähetetään alkoholiohjelman sihteeristön kautta STM:ään, josta ne palautuvat ministerin allekirjoituksen jälkeen kuntiin.

Mitä kumppanuus vaatii kunnalta?

★ Kunta sitoutuu päivittämään päihdestrategiansa.

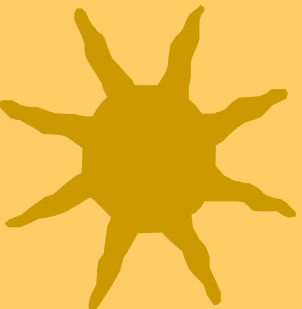
★ Päivitetty päihdestrategia lähetetään Stakesin ehkäisevän päihdetyö –ryhmälle, joka levittää strategioita Neuvoa-antavat – sivuillaan malliksi muille.

★ Tarvittaessa kopio strategiasta lääninhallitukseen.

Mitä kumppanuus vaatii kunnalta?

- ★ Kunta sitoutuu laatimaan alkoholiohjelmaan liittyvän ”Strategiatyön ja hallinnon, ehkäisevän päihdetyön ja päihdepalveluiden kehittämistä” koskevan toimintasuunnitelman. (Konkreettiset toimet ja aikataulu)
- ★ Toimintasuunnitelmat toimitetaan lääninhallitukseen. Lääninhallitukset toimittavat ne alkoholiohjelman sihteeristölle. (Koordinointi, Arviointi)

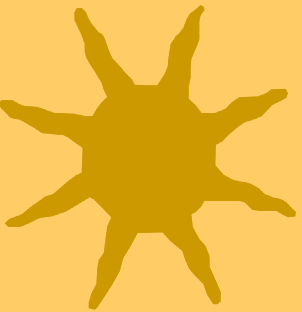
Mitä kumppanuus vaatii kunnalta?

- ★ Kunnat asettavat alkoholiohjelmaan liittyvälle toiminnalleen selkeät tavoitteet ja kehittävät alkoholihaittoja ehkäisevää toimintaansa.
- ★ Kunnat välittävät alkoholiohjelman tavoitteita tukevaa tietoa alueellaan.
- ★ Kunnat arvioivat toimintaansa ja sen tuloksellisuutta.

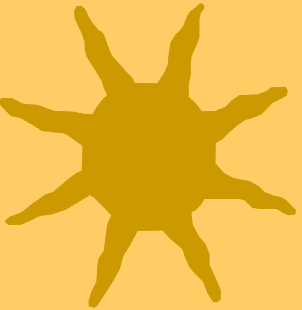
STM;n tuki kunnille

- ★ Tukee kumppaniensa alkoholiohjelmaan liittyvien tavoitteiden saavuttamista tiedonvälityksellä, materiaalityötannolla, alkoholiohjelman logon käyttöoikeudella ohjelman tavoitteita tukevissa tuotteissa ja yhteyksissä sekä edistämällä kumppanien yhteistoimintaa.

STM;n tuki kunnille

- ★ Huolehtii siitä, että kumppanit saavat tiedon alkoholiohjelmaan liittyvän toiminnan ulkopuolisista rahoitusmahdollisuuksista.
- ★ Tarjoaa etuoikeutetun aseman ohjelman tiedotuksessa ja yhteyden ohjelman kumppanien muodostamaan viestintäverkostoon.

*Alkoholiohjelman mukaiset
suositukset alkoholihaittojen
vähentämiseksi kunnissa*

- ★ **Strategiatyön ja rakenteiden kehittäminen**
- ★ **Ehkäisevän päihdetyön kehittäminen**
- ★ **Päihdepalveluiden kehittäminen**

Strategiatyön ja rakenteiden kehittäminen

– Alkoholihaittoja ehkäistään kunnissa laaja-alaisena viranomaisten yhteistyönä.

– Kunnissa laaditaan tai päivitetään alkoholiasiat sisältävä päihdestrategia osana kuntien hyvinvointiohjelmia.

– Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilölle varataan kunnissa riittävät toimintaedellytykset.

Ehkäisevän päihdetyön kehittäminen

- ★ Kunnissa kehitetään alkoholihaittojen ehkäisyyn tähtäävää yhteisötason toimintaa yhteistyössä järjestöjen ja elinkeinon kanssa.
- ★ Alkoholielinkeinin omavalvonnan tukeminen ja vaikuttaminen alkoholilupahallintoon otetaan osaksi kunnan ehkäisevän päihdetyön kokonaisuutta.

Ehkäisevän päihdetyön kehittäminen

- ★ Kunnissa edistetään lapsille ja perheille tarkoitettujen tilojen päihteettömyyttä. Päihteettömyyttä edistetään liikenteessä, työpaikoilla, liikunta- ja urheilutiloissa ja -tapahtumissa ja muissa nuorten vapaa-ajan yhteyksissä.
- ★ Kunnat ottavat huomioon omistamiensa tilojen ja katualueiden käytön ja vuokraamisen yhteydessä alkoholihaittojen ehkäisyn mahdollisuuden.

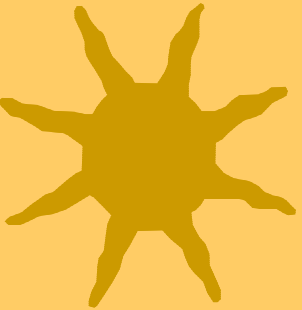
Päihdepalveluiden kehittäminen

- ★ Kunnissa kehitetään toimintatapoja alkoholiongelmista kärsivien perheiden tukemiseen ja hoitoon erityisesti lapset huomioon ottaen.
- ★ Alkoholinkäytön riskien arviointi ja Mini-Interventiotoiminnan vakiinnuttaminen osaksi kunnan perus- ja työterveyshuoltoa.

Päihdepalveluiden kehittäminen

- ★ Kunnissa kehitetään alkoholiongelmaisten hoitoa päihdehuoltolain ja päihdepalveluiden laatusuosituksen mukaisesti tavoitteena riittävä ja oikea-aikainen hoito.
- ★ Kunnissa kehitetään katkaisuhoidon osana palveluketjua siten, että laadukasta katkaisuhoidon on saatavana.